

*Skrifstofa vinnumarkaðar og
starfsendurhæfingar,
Félagsmálaráðuneytinu*

Reykjavík, 6. október 2020

Efni: Drög að nýjum heildarlögum um fæðingar- og foreldraorlof. Mál nr. 195/2020

Í samráðsgátt stjórnarráðsins liggja fyrir drög að frumvarpi til nýrra heildarlaga um fæðingar- og foreldraorlof. Þau eru afrakstur samstarfshóps sem Bandalag háskólamanna (BHM) átti fulltrúa í.

Innan starfshópsins var breið samstaða um þær breytingar sem lagðar eru til við gildandi löggjöf. Ber þar helst að nefna lengingu fæðingarorlofs úr 9 í 12 mánuði þar sem foreldrar fá hvort um sig sex mánuði en þó með einum framseljanlegum mánuði. Á meðan hópurinn var að störfum samþykkti Alþingi að lengja fæðingarorlofið um einn mánuð, úr 9 í 10 mánuði.

Niðurstaða starfshópsins um skiptingu fæðingarorlofs er í fullu samræmi við niðurstöður fyrri starfshópa sem fjallað hafa um sama efni. Í meira en áratug hafa stjórnvöld stefnt að lengingu fæðingarorlofs í 12 mánuði með barni og í eitt skipti hefur lenging fæðingarorlofs verið lögfest en var því miður dregin til baka áður en hún tók gildi. Var þá lagt til að hvort foreldri fengi sjálfstæðan rétt til fimm mánaða orlofs auk tveggja mánaða sem skipta mætti á milli foreldra. Sú tillaga byggði á „*þeirri sterku jafnréttishugsun sem lögin byggja á.*“ Starfshópur um *Framtíðarstefnu í fæðingarorlofsmálum*, hvar BHM átti fulltrúa, skilaði skýrslu til félagsmálaráðherra í mars 2016 og komst að niðurstöðu sem er sama eðlis og lögð er fram nú í drögum að nýjum heildarlögum.¹

¹ Hópurinn lagði til 5 mánuði fyrir hvort foreldri og 2 mánuði til skiptanna sem í meirihluta tilvika myndi skila sömu nýtingu/niðurstöðu og samkvæmt því frumvarpi sem hér er kynnt, þ.e. að móðir nýti 7 mánuði en faðir 5 mánuði.

Með skýrslunni fylgdi bókun fulltrúa BHM í starfshópnum þar sem fram kom að bandalagið styðji lengingu fæðingarorlofs í 12 mánuði og telji að markmiðum laganna sé best náð með því að skipta þeim mánuðum jafnt á milli foreldra. Þá var ítrekuð sú afstaða BHM að hækka þyrfti hámarksgreiðslur í fæðingarorlofi til að ná markmiðum laganna.

Fyrirkomulag fæðingarorlofsmála er eitt stærsta jafnréttismálið í íslensku samfélagi og á vinnumarkaði. Í stefnu BHM er þess krafist að kynbundnum launamun verði eytt. Rannsóknir sýna að það sem eftir er af launamuni kynjanna megi að nokkru leyti rekja til lengri fæðingarorlofstöku móður. Réttindi á vinnumarkaði eru einstaklingsbundin, t.d. rétturinn til launa í veikindum og til orlofstöku. Þau eru almennt ekki framseljanleg og er það álit BHM að svo geti ekki heldur verið við töku fæðingarorlofs.

BHM styður frumvarpið eins og það liggur fyrir í samráðsgátt og leggur til að það verði lagt fram í óbreyttri mynd á Alþingi.

Fyrir hönd BHM,

Andri Valur Ívarsson
lögmaður